

Пријоморске новине

Лист ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XII • БРОЈ 233. • 25. Мај 1983.

ЦИЉЕНА 4 ДИНАРА

Славко Вукчевић: Петровачка плажа у смирај дана

НЕ ТАКО...

ВОДА ДАНИМА ТЕЧЕ УЛИЦОМ

Познато је колико је код нас вода скупа. Вјерујемо да пијемо, ако не најскупљу, сигурно једну од најскупљих вода у земљи. Вјерујемо, такође, да ће она до краја године бити још скупља. Ради тога се нарочито у домаћинствима с малим примањима и онима с већим бројем чланова, строго води рачуна о утрошку и једног њеног кубика. Нормално, воде рачуна домаћинства о утрошку воде, јер у питању су не баш мала средства која она из свог породичног буџета морају мјесечно да издавају за њу.

И док се на једној страни принудно вода штеди, они други, одговорни за снабдијевање водом (чија: „Водовод“), рекло би се, не штеде колико треба, бар судећи по примјеру о којем пишемо.

М. П.

... НЕГО ОВАКО

УРЕЂЕН ПРОСТОР

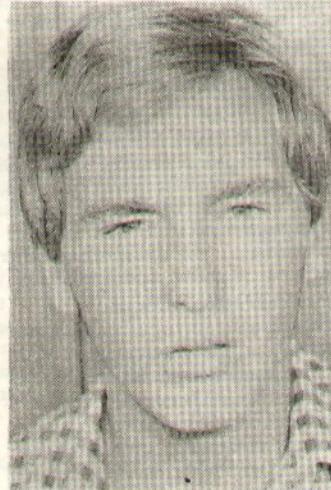
Док се ранијих година много парадирало с некаквим одборима за припрему туристичке сезоне, а који су, подсјетимо, постојали само на папиру, овог прољећа смо (ако смо добро обавијештени) срећом без таквог одбора, а припреме за сезону се одвијају боље него икада раније. Добија се утисак да сваки друштвени субјекат тачно зна своје обавезе и извршава их онако како је договорено.

У низу лијепих потеза учињених у последње вријеме на уређењу наших мјеста за овогодишњу туристичку сезону треба истићи уређење до јуче запуштеног простора у Будви, испод магистрале, код куће Љуба Бојковића. Заиста, било је крајње ври-

јеме и, рекли бисмо, последњи час да се овај ружни простор, такорећи у срцу града, уреди нас ради и туриста ради.

Комуналцима и овом приликом свака част. Уз много труда и уз потребан стручни надзор, ова површина је промијенила свој првобитни изглед. Терен је најpriје изравнат, затим узоран и засијан травом. Биће на њему и цвјетних оаза, док је према стамбеној згради „С-70“ и Тргном центру постављено де сетак бетонских корита засађених цвијећем. Ова, сада већ уређена површина, свакодневно се прска и полива водом, што гарантује да ће наш град ускоро имати још један зелен и цвјетан кутак.

М. П.

Миодраг Мрдак

Бијелој на ремонту. Жаоми је једино што нисам обишао Будву и видио све нове објекте који су недавно отворени. Но, има времена.

— Планови, жеље?

— Све је везано за брод и море. Прво морам дипломирати на Вишој поморској школи (при крају сам). Потом остају још године пловидбе. Посао треба усавршавати, пећи занат. Дакле, за сада посао и школа су основне преокупације. Жеља — да мирно пловимо морима и океанима, да буде што мање пуцњаве у свијету.

С. Грегорић

Ријеч-двије са МИОДРАГОМ МРДАКОМ, посљедњим носиоцем овогодишње Штафете младости

ЗАСЛУЖЕНО ПРИЗНАЊЕ ПОМОРЦИМА

ДА ЋЕ ПРЕДАТИ ово-годишњу Штафetu младости на великој свечности у Београду Миодраг Мрдак, двадесетосмогодишњи први официр палубе „Прекоокеанске пловидбе“, сазнао је далеко од домаћине. Његов брод „Никшић“ налазио се у Порт Саиду, када је бродски агент стигао с телексом на брод.

— Налазио сам се на палуби и спремао да одем на ручак тог 12. маја око по-дне. Позвао ме заповједник брода Владо Поповић, чврсто ми стегао руку и пружио комад папира. Када сам прочитao, остао сам без ријечи. Нисам могао вјеровати — прича нам Миодраг док сједимо у ње-говом дому у Будви.

Телеграм је за час обишао брод, а онда је настало славље. Заорила се пјесма „Југославијо, Југославијо“. Пошто је на палуби било „тијесно“, морнари су се окупили у соби заповједника. Стигло је пиће, и лијепа вијест из домовине прослављена је онако како то умију поморци када се радују.

Миодраг Мрдак је искрцан изненада послије десет мјесеци пловидбе на „Никшићу“. У Будви је код родитеља, али само на

два дана. Одлази одмах за Београд.

— Миодраже, има ли треме пред пут за главни град?

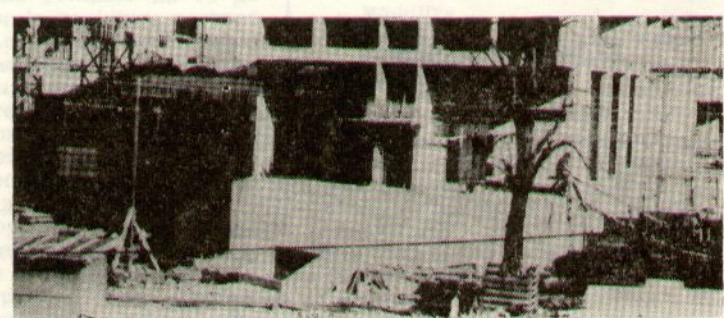
— Нема. Узбуђење је било велико док смо читали вијест на броду коју су ми послали другови из Бара. Чини ми се сада бих могао предати штафetu. Ипак, узбуђење ме поново очекује на стадиону ЈНА, али се надам да ће све прети у најбољем реду.

— Млад сте човјек, а већ искусан поморац. Предложени сте од свог колектива у коме је запослено 870 радника за посљедњег носиоца штафете. Признање је то велико. Шта за вас значи?

— У сваком случају много. То је сигурно највећи дан у мом животу. Мислим да је то велико признање поморцима. Члановима посаде свих наших трговачких бродова — а таквих је око 16.000 — који плове морима и океанима свијета. Понекад ми се чини да су они заборављени. Сад видим да на нас мисле, да о нама брину. То ми је веома драго.

— Има ли одмора послије штафете?

— Ни говора. Па ово је одмор. Оставио сам другове у великому послу и морам одмах на брод. Он ће се, вјероватно, налазити у

ОБНОВА СТАРЕ БУДВЕ И ПЕТРОВЦА

НА ДНЕВНОМ РЕДУ ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА СК И ЗБОРА ГРАЂАНА

О обнови старе Будве расправа је вођена на сједници Општинског комитета Савеза комуниста и збору грађана Мјесне заједнице Будва I, и била је то прилика да се разасне многе дилеме и нејасноће дуже времена присутне у вези с овим сложеним и одговорним послом. Оцјена је да су управо ова два скупа доприњели да се, напокон, разрешије дуже времена присутне нејасноће око тога како при ступити разрежавању овог четири године старог будванског "чвора", па да су тако створени услови да се са тим у вези учини крупан корак напред.

Актуелна идејно-политичка питања приступу обнове старог градског језгра Будве, као и старог дијела Петровца, била је тема расправе на посљедњој сједници Општинског комитета Савеза комуниста. У обнови ових објеката од виталног значаја за даљи развој, прије свега туризму на подручју Будве, речено је да се недопустиво касни. Присутне су и друге бројне нејасноће и неприхватљива понашања, прије свега појединца и група, који у свему томе полазе од личних интереса, при чemu се запостављају они друштвени.

У прилично свеобухватном и аналитички припремљеном материјалу за ову прилику, посебно се констатује да неоправдано касни са пословима обнове старе

СТАВОВИ ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА САВЕЗА КОМУНИСТА О ПРОБЛЕМУ СТАРОГ ГРАДА ДОБИЛИ „ВИЗУ“ КОМИТЕТА И ГРАЂАНА МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БУДВА I. ДРАГОЦЉЕН ДОПРИНОС РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА УРВАНИЗАМ И ПРОЈЕКТОВАЊЕ У РАЗРЈЕШАВАЊУ ПОСТУПКА ОБНОВЕ ОВОГ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ УРБАНОГ ЈЕЗГРА

изрекли високе оцјене, још нису завршени пројекти за санацију градске луке, бедема и инфраструктуре. Посебан проблем представља то што се још није приступило изради пројекта реконструкције и санације објекта. Разлог кашњењу види се и у постојању „преговарачких група“, које се годинама погађају, дијеле, свађају и разилазе — супротно политици Савеза комуниста — и тако обнову одлажу и поскупљају.

Сви проблеми обнове овог јединственог споменика, који је у цјелисти дјело народног најмира и као такав представља изузетну вриједност наслеђе прошlosti, како је наглашено, потичу од још увијек недефинисаног извођачког концепта његове обнове. Посебан проблем у свему томе представља то што још увијек није пронађен „кључ“ за обједињавање и синхронизовање интереса субјеката заинтересованих за бржу обнову старе Будве. Догодило се тако да у разрешењу овог важног питања за даљи развој Будве настану проблеми, како то Оп-

једни органи Мјесне заједнице Будва I. На жалост, има и оних који се „боре“ да у овом друштвено важном послу грађане не треба писати.

Ипак, највећи је број оних који, што је и заједнички интерес свих субјеката заинтересованих за бржу обнову старе Будве желе да се враћање живота старој Будви обави на најбржи и најкавалитетнији начин. Такозвана комбинована варијанта, која подразумијева да се организовано изврше сви грађевински радови, а да се власницима објекта, уз стапањ стручни надзор, препусти извођење занатских радова, једино се сматра прихватљивом. Закључак је да о овим пословима мора да брине институција чије формирање предстоји, јер, оцјиња је да СИЗ културе и Завод за изградњу Будве, који су ове послове до сада водили, постављене задатке нису сасвим испунили.

Проблеми присутни око обнове старе Будве прате и они везани за враћање живота старом дијелу Петровца. И у једном и другом случају угоститељско-туристичка привреда споро се изјашњавала о томе колики су јој интереси за учествовање у обнови објекта за њене потребе, па је то био и један од основних разлога што се каснило у реализацији концепта обнове ових старих градских језгара.

Са ставовима и закључцима заузетим у расправи у вези обнове старе Будве и старог дијела Петровца, Општински комитет Савеза комуниста упознаје све друштве и политичке и привредне структуре на подручју општине, а основне организације Савеза комуниста дужне су да их досљедно спроведу у пракси.

НОВА ВИЋЕЊА ОБНОВЕ СТАРЕ БУДВЕ

Одговори и разјашњења на тиму обнове Будве, као драгуља међу старим урбаним језгрима на Црногорском приморју а и шире, добром дијелом дати су од стране стручњака Републичког завода за урбанизам и пројектовање, који су саопштени на збору грађана Мјесне заједнице Будва I. Излагање представника Завода прихвата су од стране присутних и њиховим вићењима поступну и начину обнове „љепотице југа“ дата је пуна подришка.

Будва при обнови, како је наглашено, мора сачувати све своје вриједности, и то је било основно полазиште стручњака Завода прије дефинисању концепта обнове овог старог урбаног језгра чија историја, према досадашњим сазнањима, досеже

Тврђава на будванском бедему

Трагови земљотреса у Петровцу

Будве. Преко 120 објеката унутар градских бедема налазе се у лошијем стању него непосредно послије земљотреса. Осим што је урађен и усвојен урбанистички пројекат Старог града, којим су дате идејне решења за његову обнову, и за кога су наши и страни стручњаци

Приморске Новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник: Владимир Станишић, Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41346 — Број жиро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радионица организација „Обод“ — Цетиње — Претплата: годишња 100 дин.; за иностранство 280 дин. — Рукописи се не враћају

ки остану на „својим ногама“.

Представници Републичког завода за урбанизам и пројектовање наглашавају да постоје сви услови да се отпочне са обновом старе Будве. Први услов за то је да је урађен урбанистички пројекат и да су у завршној фази изради пројекти санације и обнове градске луке, грађевинских бедема и инфраструктуре. Срећна је околност да ће се, већ од почетка наредне — 1984. године, моћи издавати знатнија средства за обнову културно-историјских споменика, па тај тренутак треба дочекати спремно.

На збору је једногласно одлучено да се одмах приступи изради пројекта за обнову објекта у старом будванском граду и то представљају гаранцију да ће се том послу приступити у првим данима наредне године.

Д. Н.

СЈЕДНИЦА ПРЕДСЈЕДНИШТВА ОК СК

Усвојено више одлука

На сједници Предсједништва Општинског комитета СК Будва, одржаној 19. маја, разматрани су задачи Савеза комуниста у изборима за секретаријате и секретаре основних организација СК и активне комунисте радника непосредних производњача. На састанку је усвојен предлог Одлуке о одржавању избора за секретаријате и секретаре основних организација и чланове активне комунисте радника из непосредне производње, затим одлука о критеријумима за предлагавање и избор руководства основних организација и активне радника при Општинском комитету и одлуке о броју, саставу и начину избора чланова активне комунисте. Донесен је и предлог оперативног програма предизборне и изборне активности у општинској организацији СК Будва и подсјетник за секретаре основних организација о обавезама у предизборној и изборној активности.

Предсједништво је усвојило и идејно-политичке основе за израду публикације о револуционарном покрету и народно-ослободилачком рату у нашој општини.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

КОЈЕ СВЕ ПРИВРЕМЕНЕ ОБЈЕКТЕ ТРЕБА УКЛОНИТИ КОЈЕ ПРЕМЈЕСТИТИ А КОЈИ ОСТАЈУ НА ДОСАДАШЊИМ ЛОКАЦИЈАМА

ПРОГРАМОМ ЗА ПОСТАВЉАЊЕ ОБЈЕКТА на подручју наше општине предвиђено је који привремени објекти остају на досадашњим локацијама, који се премјештају и које треба потпуно уклонити.

На подручју Мјесне заједнице Будва I треба уклонити сљедеће објекте: контејнер Комуналног предузећа и продавницу сувенира у парку код Пизане, киоск кафе „Могрен“ преко пута ресторана „Сунце“, кафане грил на аутобуској станици Бора Лазовића и Милорада Страхиње, киоск — грил Црвеног крста на Аутобуској станици, сластичарске радње Кахриманија, Николића, Јелушића и Барија, каф-грил Божинка Петковић, Д. Лазовића и Рада Јовановића, магацин намјештаја ООУР „Јадран“ код Дјечјег вртића, хангар исте организације код Поште, продавница житарица на Старој пјаци и кафана у Лавости Гребљацкој Бранка Чавора.

У Мјесној заједници Будва II треба уклонити кафана са терасом испред штеталишта, власништво Анта Петковића, бетонске базе и силос „Комграта“ и „Рада“ код Зепса, кафане — контејнере Гојка Парапида, Лазара Станаревића и Јова Лазовића.

У Мјесној заједници Бечићи треба уклонити камп кућице Николе Шољага у Рафаиловићима, сластичарници Резака Османија, и кафана Љубомира Марковића, а у Мјесној заједници Петровац кафана на Пашићевој гори, власништво Радомира Радуновића.

ОБЈЕКТИ КОЈЕ ТРЕБА ПРЕМЈЕСТИТИ НА ДРУГЕ ЛОКАЦИЈЕ

У Мјесној заједници Будва I треба премјестити на друге локације киоск за продају штампе и дувана на Аутобуској станици — паралелно са продавницом школички, киоск за продају сладоледа и лимунаде Кахриманија — према киосцима за продају штампе, занатске радње (филиграни, фризери, обућари, фотографи, часовничари, бријачи, школарки, сувенири, сликарки, затим књижару и продавнице меса и обуће на Старој пјаци, где ће се формирати занатско-трговачки центар. Под Дубовичом треба лоцирати занатско-услужне дјелатности — стаклоресца, браваре и столаре.

Привремено на досадашњим локацијама у Мјесној заједници остају

Осврт на рад у 1982. години

У уторак, 17. маја 1983. године, одржана је заједничка сједница сва три вијећа Скупштине општине. На дневном реду — поред предлога одлука о давању сагласности на програм за постављање привремених објеката, о измјени и допуни Одлуке о комуналним таксама, о радном времену у ООУР-има и радњама самосталних заједница — налазили су се извјештаји о раду сlijedећих одјељења: за општу управу и друштвене службе, за инспекцијске послове,

за привреду и финансије, за народну одбрану, за унутрашње послове, затим Комитета за урбанизам, грађевинарство и комунално-стамбене послове, Управе друштвених прихода, Управе за катастар и геодетске послове, Штаба територијалне одбране, Комисије за процјену некретнине и права, Службе друштвених књиговодства, као и информације о раду и успјеху ученика у основним школама и Школском центру средњег усмјerenog образовања.

„Авала“ у Лучицама, самоуслуга „13. јула“, кафана с терасом Милосава Вучићевића, сластичарница с терасом Кахриманија, самоуслуга ООУР „Јадран“, бетонска база ТОЗД „Ново Место“ и киосци „Дуванпромета“ и „Победе“ — све у Буљарици, затим одмаралишта из Врњачке Бање, Ариља, „Марко Орешковић“ из Београда и кампови из Скопља, Горњег Милановца, Светозарева, Жаркова, Прокупља и Ниша.

Израда и продаја слика биће организована код старе Поште у Будви, продаја сувенира и забавни луна парк на Јадранском сајму, а продаја сладоледа, кокица, воћа и поврћа на прошлогодишњим локацијама.

Сувенири ће се продајати на пјаци у Петровцу и на плажи у Буљарици. Из извјештаја Одјељења за народну одбрану

на Јазу: ресторан „Могрен“ с пратећим објектима, продавница и киоск за прехрамбену робу „Серво Михаљ“, монтажна барака „Партизанског пута“, киоск „Дуванпромета“ и продавница „Напредак“ у Ластиви; Под Дубовичом: магацини грађевинског материјала ООУР „Јадран“, три бараке бивше „Новотехнене“, двије стамбене бараке предузећа „Рад“ из Пријепоља; у Будви: Аутобуска станица „Тара“, два киоска за продају штампе на Аутобуској станици, монтажни пословни простор „Могрен“ и „Јадран“ код Вртића, два киоска за продају штампе и дувана код Центрапрома, киоск „Дуванпромета“ код Гребља, продавница плима и самоуслуга код Блокарице, бараке „Енергопројекта“ код Административног центра, бифе-киоск „Могрен“ код Поште, киосци „Победе“, „Политике“ и „Дуванпромета“ код Тргног центра, Основне школе и „Могрен“.

На подручју Мјесне заједнице Будва II привремено остају на досадашњим локацијама: магацин „Јадранског сајма“, кафана код фудбалског игралишта, слачioniца ФК „Могрен“, канцеларије предузећа „Рад“, ресторани Велике Плане у Подкошљуну, боћарске стазе испод штеталишта, контејнер „Монтенегрокомерца“ код Сајма, самоуслуга БИМ „Славија“, ООУР „Јадран“ и у насељу Лугови, киосци код хотела „Парк“, киоск Турист-бира на улазу ка Блокарици, студентско одмаралиште „Инженерист“ из Београда у вили „Манојловић“ и ствариште „БИП“ у насељу Подкошљун.

На досадашњим локацијама у

Мјесној заједници Бечићи остају при времену сlijedeći објекти: ресторани ООУР „Хотели Бечићка плажа“ код куће Лазара Борете, одмаралишта „Вожд Каракорће“ и „Браћа Миладиновићи“, продавница ООУР „Јадран“ код куће Д. Калаћурађевића, ресторани „Могрен“ у Рафаиловићима, продавница „Јадран“ код Автомаке, самоуслуга „13. јул“ код одмаралишта „13. мај“ ресторани „Камено-во“, киоск Турист-бира у Бечићима и Рафаиловићима, одмаралишта „Комграта“ у насељу Ивановићи, „Титек са“ изнад цркве св. Томе, ОГП „Титоград“ у Вјештици, ресторани „Пра-ка“ на плажи у Бечићима, кампи-одмаралиште школе „Паја Маргановић“ у Боретима.

У Мјесној заједници Свети Стефан привремено остају на досадашњим локацијама камп у Каменову, киосци Турист-бира и „Победе“ у Шумету, „Дуванпромета“ у Пржну, барака за становље у Каменову и Светом Стевану.

На подручју Мјесне заједнице Петровац привремено остају на досадашњим локацијама: филигранска радија Коле Спачића, киоски „Дуванпромета“ и „Победе“ у улици Обала, самоуслуга „Избора“ и киосци „Борбе“, „Политике“, „Победе“ за продају лутрије и „Дуван-промета“, самоуслуга Агрокомбината „13. јул“, бифе на старој Аутобуској станици, ресторани „Нерин“, објекти Поште, Банке и Електродистрибуције бараке за смјештај радника ООУР Комуналне службе, предузећа „Ново Место“ и „Радник“ из Добоја — све у улици Ника Анђела, ресторани са терасом ООУР

ПОДАЦИ О ЗАХТЈЕВИМА У КОМИТЕТУ ЗА УРБАНИЗАМ

РЕФЕРЕНТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО

Поднијето захтјева — 453
— ријешено — 428
— у току рјешавања — 15

ОД РИЈЕШЕНИХ ПРЕДМЕТА:

- дозвола за индивидуалне објекте 190
- дозвола за друштвене објекте — 12
- локација за индивидуалне објекте — 141
- локација за друштвене објекте — 2
- локација за привремене објекте — 33
- употребних дозвола за индивидуалне објекте — 15
- употребних дозвола за друштвене објекте — 3
- увјерења — 13
- дописа — 14
- рејења за припремне радове — 2

РЕФЕРЕНТ ЗА УРБАНИЗАМ И АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ

Примљено предмета — 463
— ријешено — 289
— у току рјешавања — 174
— издано рјешења — 10
— увјерења — 2
— издано извода из урбанистичких планова — 150

УРБАНИСТИЧКА САГЛАСНОСТ НА ПРОЈЕКТЕ:

— примљено и ријешено — 122

УРБАНИСТИЧКА САГЛАСНОСТ НА НАМЈЕНУ ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА:

— примљено и ријешено захтјева — 19

ИЗВРШНИ ОРГАН

- исељених лица — пет
- неисељених — један
- у поступку — четири случаја
- срушених објеката — 13
- издано 254 рјешења о накнади за коришћење грађевинског земљишта
- издано 250 увјерења о степену општећења и висини штете
- затворено пет објеката због не-плаћања земљарине
- забрањен рад у четири објекта због непоштовања локације
- упозоравање власника приватних објеката о затварању
- издано седам увјерења судовима за вођење поступка
- донијета четири рјешења о до-дјели стана

ИЗ ИЗВЈЕШТАЈА ОДЈЕЉЕЊА ЗА НАРОДНУ ОДБРАНУ

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА НАРОДНУ ОДБРАНУ у 1982. години обављало је послове из домена одбрамбених припрема, цивилне заштите, веза, пријено-одјавне, регрутне, мобилизацијске и стручне послове за Савјет за народу одбрану и Фонд за изградњу, одржавање и коришћење склоништа. У целини гледано, рад је текао без застоја, уз осцилације у квалитету по појединим структурима.

Кроз архив је прошло око пет хиљада разних дописа и документа од интерне до страгове повјерљиве поште.

Радило се у оквиру буџетских могућности, уз максимално вођење расчона да се средства рационално троше. Сваки динар је евидентиран и контролисан од надлежних служби.

Веома добри резултати постигнути су из сектора мобилизацијских и рეгрутних послова. Уз стопроцентни одзив 95% регрутог оглашено је спо собним за ЈНА, што даје веома позитивну слику о здравственом стању омладине.

Упути у ЈНА текли су по плану, као и у Школу резервних официра.

Центар за обавјештавање, јављање, осматрање и узбуњивање није

kadrovski i tehnički opremljen. U odjeđenju nisu zadovoljni odzivom na vježbe, jer sa 75% odazvanih, bez obzira na to što su tri vježbe uspjele, nisu zadovoljni. Centar radi u dva smjene, ali s ograničenim tehničkim手段има. Radilo se na razvoju streljiva.

Обрађено je 280 uplata za skloništva i izdato i uplaćeno 265 rješenja. Obavljani su i stručni poslovi za potrebe Fonda za izgradnju i održavanje skloništva. Radilo se na sakupljanju i prodaji 188 prikolica, koje su prilazeći Civilnoj zaštiti — prodato je 71, a OOUP „Mogren“ iznajmljeno 36. Sredstva dobitijena za prikolice koriste se i koristiće se išklučivo za obuku i opremanje jedinica civilne zaštite. Po mjesnim zaједницама održano je oko 80 часо-

va obuke, a obveznici su slati na obuku i seminare. Štab je imao vjekodnevnu grupnu obuku u Suhodolu kod Sarajeva, gdje je dobio visoku ocjenu. Obucene i opremljene, jedinice civilne zaštite učestvovali su u svim akcijama na teritoriji opštine („Jedinstveni u odbrani i zaštiti 82“, gашenje požara, kontrola dječjeg stana, otklanjanje minsko-eksplosivnih sredstava).

Kadrovski nedovoljno osposobljen, Odjeđenje narodne odbrane bilo je bez načelnika skoro pet mjeseci. Određene okolnosti stvorene kroz rad u navike stvarale su problem u radu Odjeđenja, jer je nepoznavao poslova i zadatka iz domena odbrambenih priprema uticalo na to da doista planova nije uspješno ostvareno, što je posljedica ranije sticanog mišljenja da poslovni odbrambeni pripremi isključivo u načelništvo opštine odbrane i JNA. Ovakva opštinsko-odbrambena (ne)kutija lutora veoma otежava rad na izvršavanju odbrambenih zadataka. Treba reći da su i ovde nosioći odbrambenih priprema rukovodioci u organizacija i organizacijama, te da su odgovorni za stanje u svojoj sredini, a da su ostale strukture samo stručni učesnici u pripremama.

ПРЕД 40. ГОДИШЊИЦУ БИТКЕ НА СУТЈЕСЦИ ОД 3. ДО 13. ЈУНА 1943. ГОДИНЕ

СУТЈЕСКА У БРОЈКАМА

ПРИЈЕ БИТКЕ НА СУТЈЕСЦИ Четврта пролетерска бригада имала је укупно 1.471 борац. До сада је утврђено да их је у тој битци погинуло 630 — 43% укупног бројног стања бригаде — а од тога 563 мушкарца и 67 жена. Погинуло је 466 бораца, 51 десетар, 38 командира водова, два политичка делегата вођа, 52 болничарке, два омладинска руководиоца чете, један командир чете, седам политичких комесара чете, два замјеника комесара батаљона, један замјеник команданта батаљона, један комесар батаљона, један руководилац политодјела бригаде, један командант бригаде, један управник Централне бољнице и два члана АВНОЈ-а.

Социјални састав погинулих: 495 земљорадника, 59 радника, 22 ћака, 14 студената, четири учитеља, два професора, десет службеника, један трговац, један трговачки помоћник, три подофицира и два официра бивше југословенске војске, један публициста, 12 домаћица и четворица неутврђеног занимања.

Национални састав погинулих: 266 Црногорца, 211 Срба, 147 Хрватова, пет Мусулмана и један Словенац.

Територијална припадност погинулих: 266 из Црне Горе, 208 из Хрватске (од тога 169 из Далмације), 152 из Босне и Херцеговине, један из Србије (Косово), један из Словеније и два неутврђена.

Година рођења погинулих утврђена је за 608 бораца. Од тога: 412 или 67% били су млађи од 25 година, а свега 23 или 4% старији од 40 година.

До сада је утврђено да су међу погинулима 151 били чланови КПЈ и 113 чланови СКОЈ-а. Од тога 15 предратних чланова КПЈ и 12 чланова СКОЈ-а.

У бици на Сутјесци погинуло је 225 бораца од 1941. године, а пет погинулих одликовано је Орденом народног хероја.

ДЕСЕТ НЕЗАБОРАВНИХ ДАНА

Пише: МИШО МАТИНОВИЋ, пуковник ЈНА

Миле Петровић: Из мапе Борба омладине Југославије

ТРЕЋЕГ ЈУНА 1943. ГОДИНЕ Врховни штаб донио је одлуку да се I и II пролетерска дивизија, Дринска оперативна група и X херцеговачка бригада пребију преко Сутјеске, Зеленгоре и Миљевине у Источну Босну.

Сходно тој одлуци, командант II дивизије Пеко Дапчевић, наредио је IV пролетерској бригади да изврши покрет у долину Сутјеске. У периоду од 3. до 8. јуна она је водила борбе око Трновачког језера, на платоу Вучеве, око Мркаља, клада и Коритника, а 8. јуна кренула је преко Драгаш седла у долину Сутјеске. Други батаљон добио је задатак да приликом преласка преко Сутјеске непосредно обезбеђује Врховни штаб и да наступа правцем Тентишице — Крекови — Милинкладе — Катуниште. У његовој колонији је Врховни командант, други Тито, чије је присуство обавеза да се повјерени задатак изврши. Више нико није размишљао о умору и исцрпљености, већ смо били ситурни да ћemo се пробити из обруча и извојевати још једну велику победу.

У први сумрак прешли смо Сутјеску. Спустила се густа магла и покрет је био јако отежан због ограничених видљивости, нарочито у шуми, где се није чишила видљевица. Наши смо с кретали на сумице. Њемачка артиљерија с Попова моста и Чемерна непрекидно је тукла пре лаз на ријеци и путеве куда су се кретала колоне, а са Кошуром, који је био у непријатељским рукама, тукли су митраљеском и минобацачком ватром. Све је то отежавало покрете наших јединица, па смо стреме падине Крекова споро савлађивали.

Недјеље послије пола ноћи колоном се пронио шапат: „Где је друг Тито?“ Одмах су упућене патроле према претходици и дуж читаве колоне. Узлудни су били сви наши напори да га брзо пронађемо. Лутали смо беспуњем Крекова, Озрена и Милинкладе. На нашу срећу убрзо је свануло. Када се разделило, на зачељу колоне

нашег Трећег батаљона спасили смо друга Тита. Нашој радости није било краја. Касније смо утврдили да је у тој тмуној и магловитој ноћи 8/9. јуна изашао из наше и ушао у колону тог батаљона.

ПОГИБИЈА ВАКА ЂУРОВИЋА

Деветог јуна избили смо у долину Хрчавке. Из њеног кањона, који је био готово неопходан, могло се једино проћи уском стазом за Лучке колибе. На том тијесном простору измијешале су се борбене јединице Главне оперативне групе с болницима и позадинским јединицама. Више није било фронта и позадине у класичном смислу. У првим борбеним редовима био је и сав старјенички кадар на челу с Врховним командантотом, који је непосредно руководио јединицама.

Већ у раним јутарњим часовима небо је било прекривено непријатељском авијацијом. Авиони су се у таласима смењивали и обрушавали у кањон Хрчавке, засилајући наше положаје бомбама и митраљеском ватром. Уз снажну подршку артиљерије и другог тешког наоружања, непријатељски војници кидали су као бијесни пси. Вођена је борба прса у прса. Наши борци су се хватали у коштац с њемачким војницима и једновремено ги нули. Рањеним друговима није се могла пружити помоћ. Изгледало је да на тим положајима нико не може остати жив.

И у таквој ситуацији морало се ићи на нове задатке. Други батаљон упућен је да избије на Катуниште и затвори правац према Лучким колибама. Спуштајући се према долини Хрчавке, наишли смо на смртно рађеног команданта бригаде, Вака Ђуровића, прекаљеног ратника и хероја. Махинално смо пожурили да му пружимо помоћ, али је било касно. Смогао је толико снаге да потече пиштолј, како би се би прекратио муке, али га је у томе спријечила другари-

ца Беба Зимоњић. Пошто се била пронијела вијест да је рањен и Врховни командант, друг Вако је упитао: „Је ли истини да је друг Тито рањен? Да ли је у опасности?“ Одговорили смо: „Не, друге Вако, друг Тито је лакше рањен“. Непосредно послије тога је издахнуо. Растанак с војним командантотом био је тежак. Завјетовали смо се да ћemo достојанствено наставити борбу путем којим нас је он неустрашиво и зналачки водио.

Тај дан, 9. јун 1943. године, могао је бити кобан за нашу народно-ослободилачку борбу и револуцију. Сва је срећа што је друг Тито био лакше рањен и што је у тој најкритичнијој ситуацији за снаге Главне оперативне групе могао да испољи свој утицај на ток борбених дјелова, да најбоља могућа рјешења и спроведе своју замисао о пробоју из окружења. Захваљујући тој срећној околности да је лакше рањен, друг Тито је могао, ко зна по који пут од почетка устанка и наше револуције, да разријеши још једну критичну ситуацију и да нас поведе у нове побједе.

ПРОБОЈ ПОСЉЕДЊЕГ ОБРУЧА НА МИЉЕВИНИ

Непосредно пред прелазак Сутјеске наређено је да се закопа цјелоупанно тешко наоружање и да се јединице растерете свега што може умањити њихову покретљивост. За извршење тог задатка лично су били одговорни команданти бригада. Да би се обезбедила тајност, није се смјо оставити писмени траг и требало је одредити специјалне групе да тешко наоружање закопају. О извршењу тог наређења морао се извјести Врховни штаб, јер је постојала сумња да ће бити покушај да се један дио наоружања прикрије и понесе.

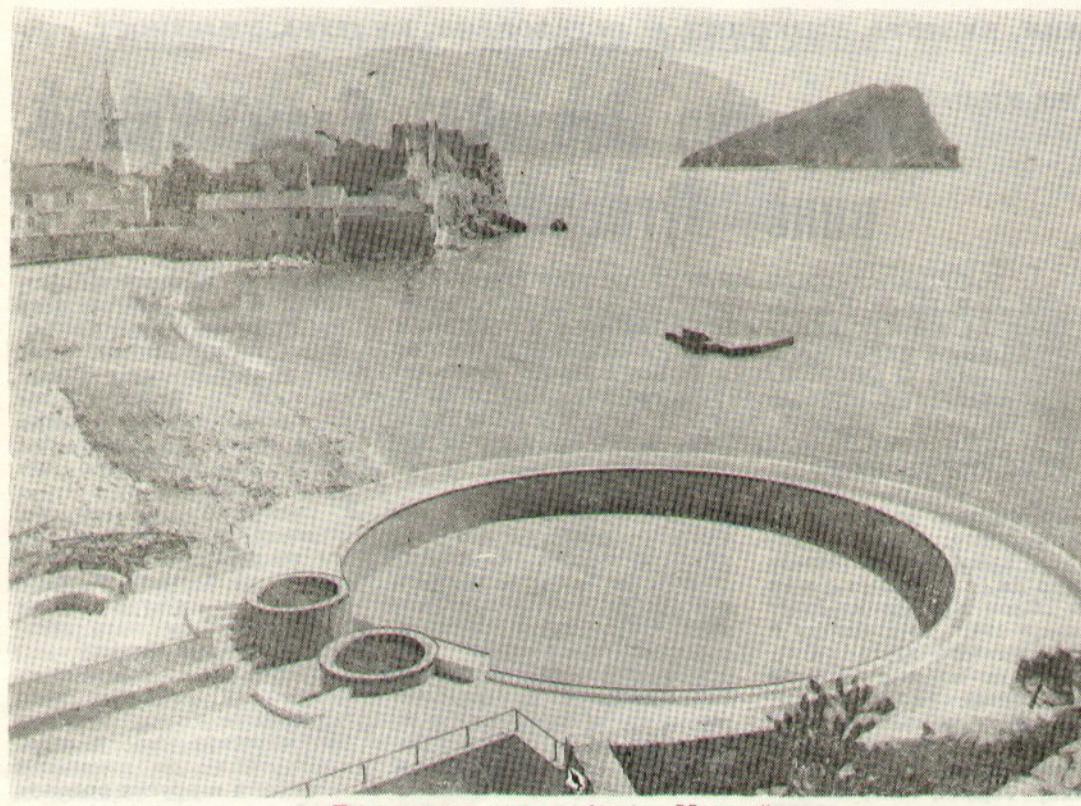
Сва наређења су се у партизанима извршавала без по говора и с великим одушевљењем, али је ово примљено с негодовањем. Борци су се тека срца одвајали од свог наоружања. Изјављивали су

да ће га изнijети сами, на својим плећима, без тозарних грла, са својим послужиоцима. Било је ту и суда. Интервенисао је Пеко Дапчевић, позивајући се на ауторитет Врховног команданта. Говорио је да друг Тито хоће да види у колони борца само са њиховим личним наоружањем.

Послије дугих и напорних маршева и непрекидних борби преко Зеленгоре стигли смо 13. јуна на просторју Миљевине. Непријатељ је јаким пешадијским, тенковским и артиљеријским снагама запосио комуникацију Фоча — Калиновик, како би спријечио прород наших снага у Источну Босну.

Тринаестог јуна у раним јутарњим часовима, опет под заштитом магле, Четврта пролетерска бригада отпочела је пробој. За њом су наступале остале јединице Главне оперативне групе. У дјељству је ступила и Прва пролетерска дивизија, чиме је жестина непријатељског напада на одсеку пробоја знатно смањена. Сви покушаји непријатеља, уз масовно коришћење авијације, да спријечи наш пробој преко комуникације Фоча — Калиновик нису успјели. Све јединице пробиле су се из обруча, осим III дивизије, која је тада водила тешке борбе у долини Сутјеске.

Пред вече, 13. јуна, Врховни командант прешао је комуникацију Фоча — Калиновик и у непосредној близини жељезничког моста на ријеци Бистрици угледао уништен непријатељски тенк. Изненађен, упитао је: „Ко је и чиме уништио тај тенк?“ Одговорили су му да су га уништили борци Друге пролетерске бригаде противтенковским топом. Насмијао се и прошао. Било му је јасно да борци Друге пролетерске бригаде нису извршили његово наређење. Топ су раставили и у дјеловима га пренијели преко Сутјеске и Зеленгоре. У Миљевини су га саставили и приликом пробоја преко комуникације с њим уништили непријатељски тенк.

Базен у комплексу „Авала—Морвен“

РЕЗУЛТАТИ ТУРИСТИЧКЕ ПРЕДСЕЗОНЕ

Почетак изнад очекивања

Туристичка сезона на будванској ривијери даје резултате који охрабрују. У Будви, Петровцу на мору и Светом Стефану вишке је гостију него што се очекивало. Веома добро пруњење биљеже хотели у Бе

чићима, новоотворени хотели „Палас“ у Петровцу, хотелски комплекс „Авала“. Као ријетко када у ово доба и хотели на Светом Стефану су пуни туриста.

Будванска ривијера тек

овог љета, петог по реду након земљотреса, домаћим и страним туристима нуди праве услове за одмор. Прије свега, ту су приступачне цијене како у хотелима тако и у домаћој радиности, изванредне пла же, нови објекти, тргови, улице и паркови.

Овогодишњу сезону Будва дочекује у новом руку. Комуналци и други који су задужени за чистоћу града уложили су велике напоре да би град био чистији и уреднији. Радне акције по мјесним заједницама дале су резултате, а и угоститељи су својим радом допринијели љепшем изгледу хотелских насеља. Може се слободно рећи да је Будва најчистија у задњих пет година.

Поред комуналца, угоститеља и других служби мобилни су и снабдјевачи. У ООУР „Јадран“ чине напоре да у току сезоне буде доволно животних намирница, бар оних основних — хљеба, млијека и меса. Међутим, још увијек све не штима како треба. Продаје се хљеб стар два дана, млијека има, али нередовно стиже, месо, такође, долази нередовно. Поврха и воћа има доволно. Међутим, трговци веле да ће већ у јуну бити боље. Остаје да видимо.

Током сезоне ће свој рад појачати и инспектори. Очекује се свакодневна контрола издаваоца кре вета, приватних угоститеља и других који пружају услуге туристима. Казне за несавјесне биће ригорозне.

Петнаест година умјетничке галерије „Свети Стефан“

УМЈЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „СВЕТИ СТЕФАН“ већ петнаест година уступа своје изложбене просторе бројним црногорским и другим југословенским и иностраним ликовним ствараоцима, тако да је давала значајан допринос а

ИСТРАЖИВАЊА

НАЂЕНА И ГрЧКА ВУДВА

На питање археолога које се поставља више од четири деценије а које гласи — где се налази хеленистичка Будва — коначно је одговорено. Приликом истражних радова на дијелу старог будванског града који се зове Цитадела радници Завода за заштиту споменика културе Црне Горе и Археолошког музеја у Црне Горе, пронашли су драгоценји материјал који потврђује да се на том простору налазила такозвана хеленистичка Будва. На тај начин се и стајросна граница Будве помјера за неколико вјекова уназад.

Изван зидина старат града поодавно је откријена некропола из грчког и римског периода. Било је очигледно да када је гробље ту, постоји у близини и град. И када су археолози пронашли римску Будву (такође унутар Старог града) остаја је дилема где је грчки град. Испред Цитаделе пронађени су драгоценји предмети за које се претпоставља да потичу из времена од петог до четвртог вијека прије нове ере. Тај затворени археолошки слој ће бити детљено испитан од стране стручњака из Цетиња, рекао нам је др Мирко Ковачевић који, заједно са стручњацима из Црне Горе, ради на истраживању Цитаделе.

Занимљиво је напоменути да ће материјал из грчког периода, након обраде бити враћен на исто место. Приликом обнове старе Будве уредиће се простор око оба археолошка налазишта која ће туристи моћи да разгледају.

С. Г.

вали чланове Савјета Галерије од ликовних умјетника и других јавних радника. Савјет утврђује програму оријентацију Галерије, предлаже календар изложби и врши избор ликовних стваралаца који ће излагати, а на то имају право истакнути домаћи и инострани умјетници, као и млади сликари и вајари којима треба пружити мотивност афирмације.

Ових дана је у Светом Стефану одржан састанак новоизабраног Савјета Галерије, коме је председавао друг Вуко Радовић, истакнути сликар и друштвено-политички радник. Основно питање било је израда програма изложби за период мај — октобар. Према пропозицијама Галерије, изложбе трају 10 до 15 дана, а Савјет ће утврђивати њихов редослед у сагласности с излагачима. Основна организација „Свети Стефан“, чији је саставни дио Галерија, излагачима неће наплаћивати закупницу, нити било какве трошкове излагања. Једина обавеза излагача је да Галерији оставе један изложени експонат, који ће се договорно одредити.

На састанку Савјета Галерије констатовано је да су ове године пристигле само двије пријаве, а два ликовна умјетника су позвана да учествују у излагачији, па се очекују њихови одговори. Било је и усменог интересовања од стране неколико ликовних умјетника, а очекује се да ће и други умјетници показати интересовање за излагање у овој Галерији. Ради тога, док се не прикупи већи број пријава, Савјет је одложио израду програма изложби, што ће урадити на слиједећем састанку који ће се одржати крајем маја.

У прошлој години Галерија „Свети Стефан“ била је организатор и домаћин неколико интересантних изложби. У периоду од јула до септембра изложбе су одржали познати ликовни умјетници Анастасија и Бато Брајовић, Рада Селаковић, Ђельош Ђокија, Милка Кухар и Павле Пејовић.

Постоји иницијатива да се у сарадњи са Шопинг центром у Светом Стефану организују акције слика и скулптура умјетника који излажу у Галерији и других заинтересованих ликовних стваралаца.

Милан М. НОВИЧИЋ

Фирмацији ове културне дјелатности на подручју Будве.

Радни људи ООУР „Свети Стефан“ схватили су значај Галерије, па су њено функционисање нормативно регулисали и у предвиђеним периодима имено

Г. С.

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ

МАЛА ШКОЛСКА ХРОНИКА

Запажен успјех на такмичењима

Већ неколико година у такмичењу „Наука млади-ма“ ученици из Будве постижу запажене резултате. На овогодишњем VIII републичком такмичењу младих математичара, које је одржано у Тивту, ученица **Марија Митровић** освојила је друго, а **Нада Маровић** четврто мјесто. Ученица Митровић стекла је право учешћа на савезном такмичењу младих математичара. За ове успјехе велика заслуга припада и њиховим вриједним и марљивим наставницима **Биљани Вукчевић** и **Гојку Јовчићу**.

ШТА ЗНАШ О САОБРАЋАЈУ

На републичком такмичењу ученика основних школа „Шта знаш о саобраћају“, које је одржано у Никшићу, у екипној конкуренцији ученици из Будве заузели су треће мјесто које већ три године узастопно освајају. За савезно такмичење пласирао се **Драган Франета**, који је заузео пето мјесто. Постигнути успјех везан је за рад наставника **Душана Божовића**.

НАЈБОЉИ У РУКОМЕТУ

Такмичење за јужну регију у оквиру олимпијских школских игара Црне Горе у рукometu одржано је у Улцињу. Учествовали су ученици из свих школа на Црногорском приморју. Прво мјесто и побједнички пехар припајају екипи основне школе „Стјепан Митров Љубиша“. Ова екипа је на републичком такмичењу заузела друго мјесто. Заиста лијеп примјер рада, за који заслуга припада наставницима **Ђоку Пејаковићу** и **Луки Зеновићу**.

МЛАДИ РЕЦИТАТОРИ

На VI општинском сусрету младих рецитатора у категорији пионира будвански основци **Милица** и **Јелена Паповић** су освојиле прво, односно треће мјесто. **Милица Паповић** ће представљати ову општину на републичком такмичењу рецитатора, које ће се одржати у Пљевљима. У категорији омладинаца истакла се **Марија Кентера**, којој је припало треће мјесто.

НОВЕ КЊИГЕ

Велимир Терзић: „Слом Краљевине Југославије 1941“

УПИС ПРВАКА

У основној школи „Стјепан Митров Љубиша“ почeo је упис првака за школску 1983/84. годину. Уписују се дјеца која до краја календарске године навршавају седам, односно шест и по година, уз потврду да су психички и физички способна да прате наставу.

ТАКМИЧЕЊЕ МЛАДИХ ИСТОРИЧАРА

У оквиру Југословенских пионирских игара у Никшићу је одржано републичко такмичење на тему „ТИТО, РЕВОЛУЦИЈА, МИР“. Будвански ученици узели су пето мјесто.

Будвански основци учествовали су и на традиционалном такмичењу ученика из енглеског језика, које је одржано у Никшићу.

КЛУБ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

У школи је основан клуб Уједињених нација. На оснивачкој скупштини изабрано је руководство Клуба од четрдесет чланова — више од тридесет из реда ученика. Скупштини је присуствовао др **Зоран Лакић**, предсједник Удружења УН у Црној Гори.

Марко Тановић

УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ СМРТИ

Ивану Горану

Узгалуд тражимо твој гроб, Горане,
твоју звијезду са којом су те растргли вуци;
гледамо те само у стиховима, у њином крику
чујемо како вапиш за руком коначног братства;
расну разјарен понор надомак широке воде, гротло
у које стровалише твоју чедност, твоју вјеру у људе,
слушамо како трешти музика твојих ријечи
— опора опорука смрти; то планина мрка
стоји још забезекнута од нечувене твоје патње,
од призора у коме кама не може стиху твоме;
нијиси слутио ни такву српид, ни такав гроб
до којег трагова нема — не можемо ти у походе,
не може да те потражи пријатељ драг из пјесме;
сад само претражујемо планину од твоје поезије људске,
и ти, и без гроба, разгараши у нама клетву
и будиши будућу љубав у којој распламсава човјек;
свој саборац твој у Великој Смрти и брат, и пријатељ
драг,

побјеђују пећински урлик твојом неуничитвом пјесмом.

Херцег-Нови, 15. марта 1981. године

Душан КОСТИЋ

УЗ 150-ГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА ЗМАЈА

Отјелотворио је сваки наш сан и дао крила свакој нашој мисли

НАЈПЛОДНИЈИ ПЛЕСНИК РОМАНТИЗМА, Јован Јовановић Змај рођен је 1833. године у Новом Саду, где је завршио основну школу. Гимназију је учио у Халашу и Пожуну, права студирао у Пешти, Прагу и Бечу, а затим завршио и медицину. Радио је као лекар у Новом Саду, Панчеву, Карловцима, Футогу, Каменици, Бечу, Београду и Загребу. Једно вријеме обављао је дужност драматурга Народног позоришта у Београду. Уређивао је разне књижевне, сатиричне и дјечје листове: „Јавор“, „Змај“, „Жижу“, „Илустрисану ратну хронику“, „Стармали“ и „Невен“. Умро је у Сремској Каменици 1904. године.

Змај је написао неколико приповиједака — најпозна-

Јован Јовановић Змај

ког растанка“ Бранка Радичевића узео је оно што је код овог било најбоље: окретност стиха, лакоћу израза, ведрицу, угледање на народну поезију и народни језик. Бавио се, по угледу на Вука Каракића, скупљањем рјечничке грађе и предао Мати-

спјев „Витез Јован“), Арања, Тота, Гарађија и Имбра Мадача, затим њемачких Гетеа, Уланда и Грина. Хајних Хајне био је једна од његових великих књижевних симпатија. Са особитом љубавју преводио је арапске и персијске пјеснике, затим сијев Михаила Јурјевића Љермонтова „Демон“ и дирљиви еп „Енок Арден“ енглеског пјесника Алфреда Тенисона, као и трагедију румунске краљице Јелисавете „Мајстор Маноле“.

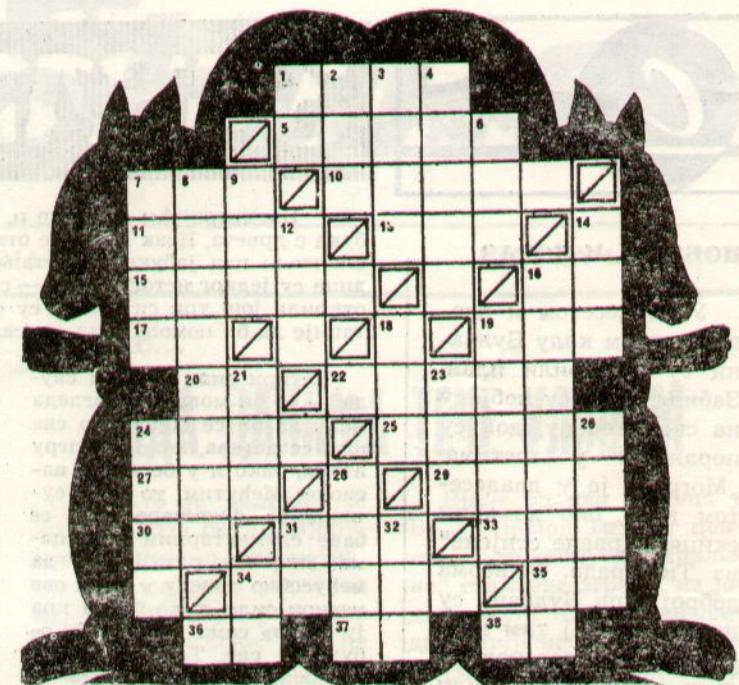
Змај је био пјесник дубоке мржње и освете српског народа и, у исто вријеме, пјесник снова о братству и миру међу људима, бољем и љепшем човјечанству. Све што је српски народ у току цијеле једне половине вијека осјећао, волио, мрзио, желио и сањао, све је то напишао у Змајевој поезији.

Пуних двадесет година Чика Јова је уређивао „Невен“, најбољи дјечји лист на Словенском језику. Од њега су остала збирке „Српчади свој и свуда“, читанице за дјецу и младож „Предневенче“ и „Међневенче“ — као уман човјек, који је схватао да на млађима свијет остаје и да од њих зависи сва будућност народа, и као несретан отац чија су дјеца рано поумирала, он је своју родитељску љубав пренио на сву српску дјецу, коју је волио очински срдечно и топло.

Јован Јовановић Змај није био само национални и дјечji пјесник, већ и чист лиричар, један од најбољих у цјелокупној српској књижевности. Он ће остати у сјећању као пјесник њежних „Ђулића“ и дубоко болних „Ђулића увелака“, који се не могу читати а да се срце не стегне и сузе не наврну на очи. У те дјеље збирке налазе се најнепосреднији и најузбудљивији стихови у српској лирици.

На пољу сатирире Змај је дugo времена заузимао једно од првих ако не и прво место. Бачванин родом, врло духовит, увијек готов на дојсјетку, каламбур и епиграм, он је шаљу стављао у службу својих идеала. Као и за Руса, за њега је духовитост била посолжени разум и он се политичком и социјалном сатириром служио као оруђе у борби за народни напредак.

Живот Јована Јовановића Змаја није био лак ни угодан — пјевао је у слободном времену, које му је остало од заморног лекарског и уредничког послса, а упознао је и „авет старања за свакидашњи хљеб“. Зато је често радио „на јуриш“, а то значи „преко колења“, да би још од мастила неосушен рукопис послао у штампарију, па се не треба чудити што у његовом дјелу има празнина, грешака, површности, беналности и других недостатака. У неким његовим пјесмама налазимо стиховане новинарске чланке, алкохоличарске узвике и изливе, стармалске дојсјетке, каламбуре, сву ону сумњиву духовитост новосадских казана.

Укрштенница

ВОДОРАВНО: 1) Рјечна животиња. 5) мјесто на Којсу. 7) троцифрен број. 10) прокси. 11) наша ријека. 13) ајдаја. 15) град у Канади. 16) музичка нота. 17) грчко слово. 19) наша фабрика обуће. 20) два самогласника. 22) Ракићева пјесма. 24) коштњав плод. 25) врста старог оружја. 27) двоје. 25) наш књижевник (Станко). 30) самогласник и сугласник. 31) индустриска област у Европи. 34) складиште за жито. 35) два сугласника. 36) ријека у Италији. 37) инвести-

циона банка. 38) Војислав Илић.

УСПРАВНО: 1) Рукометни клуб. 2) свеза, 3) позорница. 4) љетописи. 6) отац (слов.) 7) тром. 8) главни град наше Републике. 9) показна замјеница. 12) име глумице Гарднер. 14) врећа. 16) становници Липљана. 18) врменски термин. 19) кожа (народски). 21) поклон. 23) хватање дивљачи. 24) попово. 26) грчки баснописац. 28) шпански сликар (Салвадор). 31) италијанска потврдна ријеч. 32) заробљеник. 34) неопходан зачин.

НАЈМЛАДИ САРАДНИЦИ

ТИТУ КОЈИ СНАГУ ДАЈЕ

Ти изворе,
који си нам у борби
снаге давао,
у животу нас
одржавао
у нашем срцу
слава
мајке и дјецу
спасавао.

Ти изворе,
што си сваког човјека
у срцу истио
што Те сваки човјек
волио
што помажеш
сваком човјеку
Тебе је и туђа
рана бољела.

Ти изворе,
што Ти је туђа
неправда сметала
што си волио
све поштено људе
свијета,
зато Те воли
сва земља

Лука ЛИЈЕШЕВИЋ

ТИТА ВОЛИМО СВИ

Тита волим ја,
Тита волиш ти,
Тита волимо сви.

Он је борац храбри,
њиме се поносимо,
радујемо се, веселимо.

Тито је сунчев сјај
Тито је загрљај
Тита више нема
али он живи
у нашим срцима.

Јелена ЦРВЕНКО

ТИТО

Тито је комуниста био,
Тито се храбро за слободу
борио.

Он је свој народ од
фашиста ослободио.
Тито је човјек мира био.

Александра Грегорић

ТИТО јЕ ПЛЕСМА ПИОНИРА

Тито је пчела на цвијету,
Тито је птица у лету.

Тито је жубор потока плавог,
Тито је пјесма пионира малог.

Тито је велики борац за мир,
Зато Тито воли сваки пионир.

Друг Тито је понос цијеле планете,
Зато га воли свако дијете.

Титова Армија свакога дана јача и јача,
и она нас штити од многих освајача.

Милан СВИТИЦА

ОТКИДЕ СЕ

ЈЕДНА МИСО, КАО МУЊА,
ТАКО БРЗА, ТАКО СЈАЈНА,
ОТКИДЕ МИ С' ИСРЕД ДУШЕ
И ПОСТАДЕ ДУШИ ТАЈНА.

КА ДА ОДЕ УВИС ГОРЕ
НЕ ДА С' ВИДЕТ ОКУ МОМЕ;
ЈА ОСЕЋАМ БОЛ ОТКИДЕ
И ЖАЛИМ ЗА ЈОМЕ.

ХОЋЕШ МИ СЕ ИКАД ВРАТИТ,
ДА ТЕ БОЉЕ ЧУВАМ ТАДЕ,
МИСЛИ МОЈА... ИЛИ ЖЕЉО...
ИЛ' СПОМЕНЕ... ШТА Ј' БИЈАДЕ?

А ОНА МИ КАНДА ШАПЋЕ
КРОЗ ТИШИНУ БЛАГЕ НОТИ:
„НЕЋУ ТИ СЕ НИКАД ВРАТИТ
ТИ ЂЕШ К МЕНИ ДОЋИ“.

тија је пјесничка легенда „Видосава Бранковић“ и шаљиви позоришни комад „Шарап“, али је у клонулу српску поезију унio нов живот. Почеке је пјевати као ћак, потписујући се „Осијан“, а као узори служили су му џачки пјесници око „Славјанке“. Од пјесника „Ђач-

ци српској збирку од око три хиљаде народних ријечи под насловом „Градљика за што потпунији речник српског језика“. Имитирајући народну поезију, испјевао је „Сногватице“. Бавио се и превођењем мађарских пјесника Петефија (поред више мањих пјесама и велики

ПОБЈЕДА И ПОРАЗ

У двадесетом и двадесетпјвом колу Будвани су остварили план. Забиљежили су побједу на свом терену, док су поражени у гостима. „Могрен“ је у двадесетом колу био домаћин екипи „Првени стијене“ из Титограда. У веома доброј игри Будвани су поразили овај тим који се бори за опстанак у лиги и тако испунили предвиђања стручног штаба и жеље навијача. Са ова два бода Будвани су, да тако кажемо, избегли опасну зону. На гостовању у Бару, „Могрен“ је поражен. Екипа „Морнара“ тражила је и нашла бодове спаса у окршају са сусједима. Барани су играли заиста добро, што се не би могло рећи и за Будване који су некако унапријед били спремни на пораз. Тим се прену тек пред крај меча, када су домаћини повели са 3:0 и голом изванредног Станка Думнића, ублажили пораз.

Губитак бодова у Бару неће много утицати на пласман „Могрена“. Истина, Будвани морају још доста да „гризу“ на свом терену, како би мирно сачекали крај првенства. Послије двадесет првог кола „Могрен“ се налази на деветом мјесту са 20 бодова и гол-разликом 30:34. Будванима преостају утакмице с „Бокељом“, који се налази у веома неизвидном положају, и другим екипама, које се, такође грчевито боре за бодове. Биће тешко, али могуће је да баш то буде прави мотив за младе играче жељне афирмације.

Г.

ЗДАВНИК

Посматрајући звијезде и, како се прича, како пада јавука с дрвета, Исак Њутн је открио закон универзалног привлачења: пад јавуке и кретање Мјесеца око Земље посљедице су једног истог узрока — сила гравитације. Научници су открили још три силе које су се „придружиле“ силама гравитације да би помоћу њих описали наш физички универзум.

Четири силе свега и свуда — то би могло да изгледа мало да би се објаснило све што се догађа, како у језгру атома, тако и у бескрају вакиона. Међутим, то је и свише за физичаре који се баве елементарним честицама: они, чак, покушавају да међусобно доведу у везу ове четири силе, како би на крају остала само једна, која обухвата све. То би било остварење давашњег сна о свеопштем јединству свијета.

Да видимо које су, поред гравитације, остале три силе, које су откривене крајем прошлог и у првој половини овог вијека.

Узимамо најпрвије примјер атома кисеоника. Његове димензије су минималне, мјере са антрејима, то јест десетмиљардитим дјеловима метра. И такав атом је у себи мали Сунчев систем. Око његовог централног језгра скреће се осам електрона, у три различите орбите, све ближе језгру. Пошто оно има позитивне електричне најбоје, док електрони имају негативне најбоје, језгро привлачи електроне као што магнет привлачи опиљке гвожђа. Сила која привлачи електроне ка језгру, а којој

се електрон одупира у функцији своје кинетичке енергије, назvana је електромагнетском силом.

НЕВИДЉИВИ ГЛУОНИ

Ако пођемо још даље у свијет бескрајно малог и у средином се на само атомско језгро, утврдићемо да она не представља монолитни блок, него агломерат од два типа честица: протона и неутрона. Језгро атома кисеоника, на примјер, састоји се од осам протона и исто толико неутрона. Као што им и само име казује неутрони немају електричног набоја. Они, ипак, остају у језгрлу, захваљујући сили која се називају јаком интеракцијом: она је врло слабог домета — не осјећа се изван језгра, али је, ишак, двије хиљаде пута јача од електромагнетске силе. И овдје једна честица игра улогу посредника, сличну оној коју има фатон у електромагнетском привлачењу: то је мезон, који, за разлику од фотона, има масу.

Али, ни протон, ни неутрон, ни мезон нису елементарне честице: они се сastoје од још мањих честица — кваркова, који никад нису

изоловани. То што их међусобно повезује у унутрашњости протона, неутрона и мезона такође је јака интеракција, или таква чији је домет још ограниченији него што је случај са протоном и неутроном. Овога пута улогу посредника или „лијепка“ имају глуони који није један физичар није видио, али су сви убијењени у њихово стварно постојање.

Остаје још четврта сила, која, заједно са јаком интеракцијом, електромагнетском и гравитационом силом, управља свеколиком материјом. Она је дуго измишљана истраживањима физичара због тога што је, с једне стране, њен интензитет милијарду милијарди пута мањи од јаке интеракције, а, с друге стране, њен домет бар сто пута мањи. Због тога је ова сила и назvana слабом интеракцијом.

ЕКВИВАЛЕНТНЕ СИЛЕ

Слаба интеракција није неизоставна, као у случају претходне три силе, таква сила која одржава кохезију неког система (као што јака интеракција одржава кохезију кваркова унутар протона или кохезија неутрона и протона унутар језгра). Ово је, такође, сила која изазива експлозију или преобрађај једне честице. На тај начин, спонтано распадање једног сувишног неутрона (то јест неутрона који није

чврсто повезан с неким пртоном унутар атомског језгра) представља слабу интеракцију. Неутрон се полако претвара у пртон, испуштајући један електрон и један антинеутрину. Посредничка честица слабе интеракције је посреднички бозон. Ова четврта сила, а посебно распадање неутрона, има приличан значај у еволуцији материје. Захваљујући њој, на примјер, угљеник 14, чије језгро садржи шест пртона и седам неутрона, постепено се претvara у азот 14 (седам пртона и седам неутрона) путем преображаја једног неутрона и једног пртона.

Електромагнетска сила почиње да се манифестију у размјерама људских димен-

ГАЛЕН И САПУН

Први агитатор употребе сапуна у борби за чисточију тијела и рубља био је познати римски лекар Гален. Стари Египћани није знали за сапун и умјење то њега употребљавали су пепео с водом. Стари Римљани користили су, као неку врсту сапуна, мјешавину рјечног пијеска и маслиног уља. Гали су знали за сапун, али су га употребљавали само за прање косе и у козметичке сврхе.

РИЈЕКА ОСУЂЕНА НА СМРТ

Гиндес у Ираку, данас позната под именом Дијала, једина је ријека која је била осуђена на смрт и над којом је „смртна казна“ и извршена. Судија је био оснивач моног персијског царства Кир (600—528. године прије наше ере). Прелазећи преко ријеке Гиндес, цар је изгубио у води једног од својих омиљених бијелих коња. Сматрао је да је за смрт коња крива ријека, па је „кривца“ осудио на смрт. Према његовом наређењу, било је ископано 360 канала којима је отекла вода из Гиндеса, тако да је ријека престала да постоји. Њена смрт трајала је хиљаду година. Ријека је оживјела када је пустински пијесак затрпао и исушио канале. Вода је постепено оживјела старо корито и тиме „поништила“ Киропу пресуду.

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

ИЗГУБИЛА ЈЕ

Некадашњи амерички предсједник Кулиџ био је познатији по томе што је мало говорио — веома тешко га је било испровоцирати да каже неку ријеч.

За vrijeme једне свечане вечери у Белој кући нека отмена дама му се обрати сlijedećim riječima:

— Господине Предсједничке, ја сам се оплакала да ћете ми ви рећи најмање четири ријечи.

— Изгубили сте! — одговори Кулиџ и пође на другу страну сале.

НИЈЕ МУ ПОТРЕБАН ДЕКРЕТ

Опраштајући се од Монтескије папа Бенедикт XIV рече познатом филозофу:

— Прије него што се растанемо, драги мој, хоћу да вам дам видан доказ свога пријатељства. Одобравам да мрсите до своје смрти, а ову привилегију проширијем и на вашу породицу.

Монтескије заблагодари папи и опрости се с њима, а потом га папин секретар одведе у канцеларију да му уручи декрет о светом одобрењу. Видјевши да за таксе треба веома много платити,

Монтескије врати декрет и рече:

— Захваљујем његовој светости на добroti. Али, папа је толики центимен да ми је довољна његова ријеч и без декрета.

БИЋЕ ИНТЕРЕСАТНО

Једна дама позива телефоном своју пријатељицу на чај:

— Драга моја, биће врло интересантно. Мој први муж доћи ће са ћерком из свог првог брака, пријатељица муга са

КАЗАЛИ СУ...

ДОБРО ЗАТВОРЕНА ТВРЂАВА

БЕРНАД ШО: — Брак вам је добро затворена тврђава у коју желе да уђу сви они који су изван ње, а из које би хтјели да изађу сви они који се већ налазе у њој.

ВИТОРИО ДЕ СИКА: — Мушкирац се ожени једном да би побјегао од многих других, а онда јури друге да би заборавио да се ожени једном.

АКИРА КУРОСАВА: — Јапанским женама је лакше у браку него свим осталим женама на свијету — оне посједују вјештину да изгледају послушне.

ПЛЕР БЕНОА: — Најсренији су они људи који су толико заузети да то и не примјећују.

ДИКЕНС: — Младост је доба кад почину себи да дају одговори на постављена питања.

СТАНИСЛАВ ЛЕЦ: — На врату жирафе и бува почиње да вјерује у бесмртност.

ија, док гравитација управља вакионом. У размјерама атома преовлађује јака интеракција или слаба интеракција. У још мањим димензијама (милијардити дио микрокса и мање) налазимо се на нивоу базона. Отуда и искушење за физичаре да ове силе сведу на заједнички имагинатор, сматрајући их изразом једне исте силе, која се диференцира уколико се повећава расстојање до којег та сила дејствује.

